

Communicatief onderwijs Nederlands. Een eeuwigdurende betrachting.

1 mei 1997

Auteur: [Guido Creemers](#)

Volume: [26](#)

Nummer: [5](#)

Pagina's: 51-55

Documenten

- [vonk_jrg26_079.pdf](#)

51 e r e communicatief onderwijs nederlands een eeuwigdurende betrachting guido creemers in het verslag over de toestand van het onderwijs 1995 96 van de inspectie secundair onderwijs ik de conclusies schooljaar 1996 m b t het onderwijs nederlands komen grotendeels overeen met die voor het vorige schooljaar begint vaststelling vernieuwing en 2 lespraktijk 1 je verandering klassieke al aanwezig waren in het begin van mijn loopbaan i c begin jaren 80 en dat de pedagogische begeleiders al jaren trachten nieuwe inzichten in verband met taalonderwijs te doen vinden dan is het mijns inziens de hoogste tijd om de oorzaken van de huidige ongezonde situatie te verzamelen bestuderen en op basis van het eindresultaat een actieplan op te stellen om de doelstellingen van het onderwijs nederlands en de moderne vreemde talen beter te bereiken deze tekst wil een bescheiden bijdrage daartoe zijn e eerste mogelijke 2 de communicatieve aanpak als communicatieve jaren modeverschijnsel beschouwd de communicatieve is tenminste een beetje een kort leven ste theorie in de moderne vreemde talen beschouwd niets om je zorgen te maken wereldwijd over te maken dus de oorzaak is communicatief met een beetje communicatieve geschied en we geduld verdwijnt communicatievaan hoeven hierin in de nabije toekomst pak vanzelf dat dit een fout is geen verandering verwachten bleek al uit de inleiding andere argumenten communicatief taalonderwijs mei juni 5 e opgeleide leerlingen met een grote re het aangeboden materiaal bruikbaar is bagage om in onze maatschappij te voor concrete lessen met een bepaalde leven en werken groep leerlingen ten derde lijkt het mij belangrijk dat de leraren niet zonder een ten tweede de vakliteratuur laat misschien goede basis geconfronteerd worden met te wensen over deze stelling is een lacher nieuw oefenmateriaal alleen met een gron tje voor wie ook maar een beetje op de huidige kennis van de vernieuwing kunnen ze hoogste is van de inhoud van de huidige beslissen welk materiaal geschikt is voor de vaktijdschriften de meeste verschaffen een klas zonder die kennis zullen ze de ver schat aan achtergrondinformatie

theoretische nieuwing afwijzen of ze slaafs volgen in de beschouwingen en uitgewerkte les twee gevallen een bijzonder onvruchtbare sen op alle domeinen van het moedertaal houding ten opzichte van de opdracht van onderwijs bovendien laten deze bladen al leraar en dat achtergrondkennis niet direct geruime tijd de nieuwe geluiden horen toe praktisch toepasbaar is hoeft niet verder gegeven niet alle bladen of artikels zijn van verduidelijkt hetzelfde niveau maar leraren die hun vakli teratuur bijhouden kunnen zonder moeite ik kan al aanvoelen dat veel lezers leraren het kaf van het koren scheiden het gevoel krijgen dat zij andermaal de kop van jut zijn niets is minder waar in het ver is een oorzaak van het probleem dan de slag van de inspectie staat duidelijk dat de lage kwaliteit van de nascholing wel van meerderheid van de leerkrachten neder uit mijn ervaring kan ik dat niet besluiten er lands op de hoogte is van de communicatie zijn vormingsmomenten geweest waarvan tieve wending in het moedertaalonderwijs je je kan afvragen of ze enige baat bijbren en zich bewust is van de nood aan vaar gen en een tiende keer te horen krijgen dat digheidsonderwijs ook in gesprekken met de vaardigheden meer aan bod moeten collega s kan je in vergelijking met enkele komen zonder dat praktische mogelijke jaren geleden een duidelijke gedragswijzi den worden aangebracht is inderdaad niet ging tegenover het communicatief onder bevorderlijk desondanks ben ik ervan over wijs vaststellen werd de vernieuwing een tuigd dat we met de vernieuwing nog hele tijd geleden nog om diverse redenen bot maal niet opgeschoten zouden zijn als alle weg afgewezen geleidelijk is er veel meer nascholingsprojecten van een bedenkelijk bereidheid gekomen om zich te verdiepen niveau waren geweest neen ook al heb je en zich vragen te stellen naar de toepassin na een bijscholing nogal eens het gevoel gen in de klas desondanks blijft de vast gehad allemaal goed en wel maar wat doe stelling dat de vernieuwing erg traag inge ik er nu verder mee het is onder andere voerd wordt terwijl je zou mogen dankzij de nascholing dat veel collega s hun verwachten dat een grote groep leraren opdracht vruchtbaar en op een professio overtuigd als ze zijn van de waarde van neel hoog niveau vervullen communicatief onderwijs sneller te werk gaat wat dan met de veelgehoorde klacht dat het aanbod van de nascholing onvoldoende de vernieuwing kan pas echt van de grond concreet en onvoldoende op de klaspraktijk komen op basis van volledig door de nieu gericht is enerzijds is die klacht mijns we inzichten geïnspireerde leerplannen en inziens geldig voor een minderheid van de hier situeer ik al meteen enkele oorzaken nascholings sessies anderzijds mogen we van de traagheid een grote groep leraren van de nascholers niet verwachten dat zij ziet het leerplan niet als de basis van hun het werk voor leraren opknappen elke keer lesopdracht de tijd voor de verwerking van opnieuw moet worden nagegaan in hoever de leerplannen is steeds onverantwoord 26a jaargang nummer 5 mei juni 1997 kort de leerboeken volgen niet altijd de voor elke les opnieuw verse leerstof zoe eisen van de leerplannen op die drie oor ken maar uiteindelijk kunnen ook deze zaken wens ik even in te gaan mensen niet zonder basisboeken waarin de leerstof tenminste gedeeltelijk verwerkt is 1 bij een groot aantal leraren is er een dui voor toepassing in de klas de kwaliteit van delijke reflex om na de lectuur het leerplan de lessen hangt dus gedeeltelijk af van die ergens in de onderste la op te bergen om leer of basis-

boeken zeker in die gevallen vervolgens over te gaan tot het zoeken van waar er onvoldoende tijd of aandacht voor een leerboek in feite moet het andersom reflectie en studie geweest is een overzicht het leerplan hoort thuis op het werkblad van de recensies leert ons dat de vernieuw van het leraarsbureau en de leerboeken wing ook hier niet altijd even snel en consequent worden best aangepast aan de eisen van de markt doorgevoerd is zeker wat de meest het leerplan de opleidingscentra voor leraren gebruikte publicaties betreft en dat leraren moeten hier mijns inziens een duidelijker ondanks beloftes van de uitgeverij dat de rol spelen willen zij de aspirant leraren een nieuwe leerplannen volledig in de publicatie volledig beeld geven van hun toekomstige opgenomen zijn job dan moeten ze de leraren in spe mini maal mededelen dat hun opdracht start met bij het invoeren van de vernieuwing is er ook het leerplan en als deze centra willen mee onvoldoende rekening gehouden met het werken aan een gedragsverandering dan gegeven dat de overgrote groep van leraren kunnen ze niet anders dan het leerplan op een uitsluitend klassieke opleiding genoten een of andere manier in hun curriculum ter heeft 6 wij moeten voor ogen houden dat studie en verwerking opnemen velen zich het slachtoffer van een soort copernicaanse revolutie voelen zij kukelen 2 ten tweede is er de verwerkingstijd van uit hun centrale positie in de klas en zien de de nieuwe leerplannen na de goedkeuring nieuwe situatie aan als een omkeren van de rest de leraren te weinig tijd om de leerplan hiërarchische posities dat roept bij een nenn volledig te bestuderen laat staan dat groep leraren een grote weerstand op ze ze kunnen verwerken in hun anderen weten niet goed meer hoe ze zich jaarplannen ook nu is het weer zo dat tegenover de leerlingen moeten opstellen voor de verwerking van de meest recente kortom onzekerheid is troef de enige hou leerplannen de tijd erg beperkt is aange vast blijkt de klassieke aanpak te zijn zelfs zien van de leraren degelijk onderwijs ver prachtige voorstellen als overleg in een vak langd wordt kan ik de reactie van velen groep is vanuit die behoudende reflex niet begripen als ze de gedeeltelijk verwerkte aan iedereen besteed leerplannen laten rusten en terugvallen op wat ze de vorige jaren hebben gebracht of een aspect waarmee over het algemeen te op wat de markt op dat moment aan leer weinig rekening wordt gehouden is de tijd boeken of ander materiaal te bieden heeft die je nodig hebt om communicatief les te een meer planmatige aanpak van de kunnen geven zelfs al ben je volledig over bevoegde instanties gespreid over vol tuigd van de waarde van de nieuwe aan doende tijd ik denk in termen van enkele pak zelfs al heb je buiten je leerboek nog jaren had op dit vlak veel leed en onge tal van boeken waar je voor je lessen inspi noegen kunnen besparen ratie uit kan putten zelfs al werk je met enkele mensen heel goed samen in een 3 als leraar kan je ten derde niet zonder vakwerkgroep dan nog blijft communicatief materiaal dat al tot op zekere hoogte ver onderwijs bijzonder arbeidsintensief dat werkt is ik bewonder de collega s die tabu geldt zowel voor de voorbereiding als voor la rasa gemaakt hebben met leerboeken en de correctie van het werk van de leerlingen mei juni 1997 nummer 5 26e jaargang het is immers de bedoeling dat de leraren geblazen om de belangrijkste doelstellingen tegemoet komen aan de noden van leerlin van het leerplan verwezenlijkt te krijgen ik gen dat betekent dat ze de leerlingen tij weet wel dat er in ons land zoiets bestaat dens de les zo individueel mogeli-

jk benade als de pedagogische begeleiding en die ren de consequentie hiervan is dat ze mensen verdienen de volste waardering tenminste in de loop van een schooljaar maar ook zij hebben onvoldoende middelen zoveel verschillende activiteiten aan de dag en tijd ter beschikking om vanuit een voor leggen als er studeerhoudingen onder onze alle leraren bereikbare positie te werken aan leerlingen zijn een aanzienlijke verzwaring de essentie van de vernieuwing van de lerarentaak in vergelijking met de klassieke periode waarin een aanpak vol ik wil uiteindelijk niemand de steen werpen stond een verzwaring ook omdat de activi maar vanuit het uitgangspunt dat iedereen teiten bij herhaling gauw niet meer boeien in zijn of haar werk het beste geeft van wat en dan spreek ik nog niet over het feit dat hij zij op dat moment ter beschikking heeft nederlands als taal niet alleen staat de col en dat de doelstellingen onvoldoende lega s van de moderne vreemde talen staan bereikt worden is de tijd rijp voor reflectie voor dezelfde opdracht en met zijn allen daarin moeten de oorzaken op een rijtje vissen ze in dezelfde activiteitenvijver voor worden gezet en actieplannen uitgewerkt de correctie geldt hetzelfde daar waar de waarin de werkdruk van de leraren realis leraar vroeger een globaal oordeel uitsprak tisch wordt ingeschat waarin werk wordt over bijvoorbeeld een opstel moet hij zij nu gemaakt van een degelijke lerarenbegelei aan de hand van criteria een gemotiveerd ding en waarin de huidige problemen en oordeel over het werk van de leerling uit toekomstige veranderingen planmatig en spreken in deze context mag het ons niet volgens de wetten van de geleidelijkheid verwonderen dat leraren onder de druk worden aangepakt en misschien moeten terugvallen op datgene waar ze zich in het we allemaal wel enkele passen terugzetten verleden goed mee gevoeld hebben en dat om vanop een beter fundament de vernieu ze de vernieuwing slechts met mondjes wing door te voeren voortdurend herhalen maat invoeren dat er fouten zijn en dat mensen hun werk niet naar behoren doen is niet de juiste de leraar is tenslotte ook de wei ingestuurd aanpak het overtuigt niet en werkt zeer met een opdracht die zijn haar kunnen bin ontmoedigend voor diegenen die zich met nen de toegemeten tijd te boven gaat zelfs vol enthousiasme inzetten om van hun les voor een vakwerkgroep is het aanpakken sen pareltjes te maken guido creemers zandstraat 29 3530 helchteren 26e jaargang nummer 5 mei juni 1997 noten 1 de kernzinnen van dit verslag spreken boekdelen kennisoverdracht lijkt nog steeds het hoofddoel van de lessen nederlands de vaardigheden worden nog onvoldoende bijgebracht en geoeffend in de meeste lessen geeft de leraar frontaal les leraars nederlands volgen weinig nascholing 2 ik gebruik de term klassieke aanpak in zijn neutrale betekenis en met alle respect voor wat vorige generaties bereikt hebben 3 zoals blijkt uit tal van vaktijdschriften moderne vreemde talen 4 bedenk ook dat de meeste leraren nederlands ook nog andere taal vakken geven waar eenzelfde evolutie heeft plaatsgevonden 5 bedoeld zijn de leerplannen waarin de eindtermen verwerkt zijn 6 ik refereer hier niet aan een opleiding in een klassieke taal maar aan een opleiding waarin de leraar het centrale gegeven is in de les en waarin vooral gedoceerd wordt ook hier wens ik te benadrukken dat ik de grootste waardering heb voor de collega s die in deze context gewerkt hebben al was het maar omwille van het enthousiasme waarmee zij hun leerlingen op het spoor van een succesvolle toe komst

hebben gezet 7 dit gevoel is natuurlijk onterecht omdat de nieuwe positie van de leraar niet in de eerste plaats met hiërarchische verhoudingen te maken heeft maar een correcte rationele benadering was op dat moment niet opgewassen tegen de emotionele opvattingen mei juni 1997 nummer 5 26e jaargang